

банками спровокувало населення активно використовувати фінансові послуги ломбардів. Перевагами ломбардного кредитування є доступність, швидкість отримання та відносно гнучкі процентні ставки за позиками. Незважаючи на наявність негативної сторони цієї діяльності ломбарди користуються попитом серед населення завдяки своїй стабільності на фінансовому ринку.

Література:

1. Уряд дозволив роботу ломбардів і кредитних спілок під час карантину. URL: <https://bit.ly/2U2XATH> (дата звернення: 07.11.2020).
2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: www.bank.gov.ua (дата звернення: 07.11.2020).
3. Завора Т.М. Особливості ломбардної діяльності в Україні / Т.М. Завора, В.О. Ільченко // Економіка і регіон : наук. вісн. Полт.НТУ ім. Юрія Кондратюка. – 2017. – Вип. 6 (67). – С. 51-56.
4. Мельник О. І. Оцінка інфраструктури підтримки інноваційного підприємництва. Modern Economics. Вип. 1. С. 31-37. Електр. текст. дані. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/1-2017/UKR/melnik.pdf> (дата звернення: 07.11.2020).

Abstract. *The state of pawnshop activity during the pandemic is studied. The article describes the activities of pawnshops as participants in the financial services market.*

Key words: *pawnshop, pandemic, financial services, quarantine, financial loans.*

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ЕНЕРГЕТИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО СПРЯМУВАННЯ

А.Б. ВЕЛІХОВСЬКА,
кан. пед. наук, доцент кафедри методики професійного навчання

В.М. КУРЕПІН,
ст. викладач кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет,
Миколаїв, Україна

Анотація. *Досліджено поняття толерантності як феномена свідомості здобувачів вищої освіти Миколаївського національного аграрного університету, рівень толерантності та якість процесу формування свідомості у процесі викладання дисциплін соціально-гуманітарного спрямування.*

Ключові слова: *толерантність, свідомість, соціально-гуманітарне спрямування.*

Глобалізаційні процеси, загострення різних за масштабами та наслідками протиріч актуалізували потребу суспільства в такому соціальному феномені, як толерантність. Розвиток толерантної свідомості створює умови для існування механізму узгодження різноманітних норм, цінностей та інтересів. Дослідження толерантності як феномена свідомості здобувачів вищої освіти Миколаївського національного аграрного університету є актуальним і дозволяє оцінити рівень толерантності та якість процесу формування свідомості у процесі викладання дисциплін соціально-гуманітарного спрямування.

Толерантність є багатоплановим поняттям, в якому сконцентровано безліч смислів – це миролюбність, терпимість до етнічних, релігійних, політичних, конфесійних, міжособистісних відмінностей, визнання можливості рівноправного існування «іншого». Це людська чеснота: мистецтво жити в світі різних людей та ідей, здатність мати права і свободи, при цьому, не порушуючи прав і свобод інших людей.

Толерантність проявляється в різних сферах людського життя, в зв'язку з чим можна класифікувати прояви толерантності в залежності від предметної сфери її прояву: гендерна; вікова; освітня; релігійна; міжнаціональна; політична; географічна та ін. [1].

Враховуючи той факт, що останнім часом спостерігається масова трудова міграція, в тому числі і особливо з технічної сфери, то процеси формування і зміцнення цінностей толерантності у здобувачів вищої освіти набувають неабиякого значення.

Виховання в дусі толерантності має бути спрямоване на протидію негативному впливу, породжуваному почуттям страху і відчуження по відношенню до інших. Воно повинно сприяти формуванню у молоді навичок самостійного, критичного мислення, здатності орієнтуватися в думках та оцінках на загальнолюдські моральні та культурні цінності. Спроби молоді зрозуміти і осягнути причини тих чи інших традицій, звичаїв, збагачують їх світогляд, формують повагу до іншої культури, розвивають рефлексію [2]. При цьому слід зазначити, що сам процес взаємодії доповнюється ще й взаємодією з

викладачами та студентами різних статусів, різних поколінь, в яку вони включаються відпочатково рівноправними суб'єктами.

Вирішення цих завдань пов'язане з розробкою нових технологій навчання, з підвищенням професійної педагогічної культури професорсько-викладацького складу і рівнем технологій навчання [3]. Важливим також є позитивний мікроклімат в колективі, толерантне ставлення в студентських групах, установка на формування позитивної «Я-концепції».

Дослідження проблеми показало, що для формування толерантності студента необхідно враховувати психологічні особливості студентського віку, мікроклімат в академічній групі, в навчальному закладі, специфіку студентського колективу в цілому і окремих груп, зокрема Треба брати до уваги також спрямованість впливу тих студентів, які є авторитетними для інших, виступають лідерами громадської думки в молодіжному середовищі.

Суб'єкту виховання варто враховувати взаємини між навчальними групами і всередині них, переважаючи в групі мотиви, настрої, інтереси, норми поведінки, ставлення до професії, оволодіння нею, наявність «культу навчання». Працюючи зі студентським колективом, необхідно постійно дбати про покращення побутового влаштування студентів: харчування, фінансового становища, задоволення культурних запитів, заняття спортом [4].

На основі вивченого вітчизняного і зарубіжного досвіду пропонуємо таку модель толерантного студента (володіє високим рівнем толерантності в ситуаціях групового і міжособистісної взаємодії).

У таблиці 1 наведено результати дослідження рівня сформованості толерантності серед здобувачів перших курсів рівнів «Бакалавр» і «Магістр».

Таблиця 1 Результати дослідження рівня сформованості толерантності серед здобувачів перших курсів рівнів «Бакалавр» і «Магістр»

Критерії	Показники	1 курс, Бакалавр	1 курс Магістр
Стійкість особистості – сформованість соціально-моральних мотивів поведінки особистості в процесі	Емоційна стабільність, доброзичливість, ввічливість, терпіння, соціальна відповідальність, самостійність, соціальна релаксація	45,2 %	67,2 %

взаємодії з людьми інших спільнот			
Емпатія – адекватне уявлення протому, що відбувається у внутрішньому світі іншої людини	Високий рівень співпереживання, чемність, екстравертність, здатність до рефлексії.	64,8 %	71,4 %
Дивергентність мислення – орієнтація на пошук декількох варіантів вирішення проблеми	Відсутність забобонів, стереотипів, гнучкість і критичність мислення	16,9 %	54,9 %
Мобільність поведінки – здатність до швидкої зміни стратегії з урахуванням обставин	Відсутність напруженості в поведінці, відсутність тривожності, комунікабельність, вміння знайти вихід з ситуації, що склалася	18,9 %	81,6 %
Соціальна активність – готовність взаємодії в різних ситуаціях, з метою вибудовування конструктивних відносин	Соціальна самоідентифікація, соціальна адаптованість, креативність, соціальний оптимізм, ініціативність	57,1 %	67,3%
Знання самого себе «Я-ідеальне» і «Я-реальне» мають великий розрив, має високий потенціал для саморозвитку	Намагається розібратися в своїх перевагах і недоліках, відноситься до себе критично, що не прагне в бідах і неприємності звинуватити інших.	14,9 %	39,7%
Захищеність	Відчуває себе в безпеці, не прагне захищатися від інших людей	34,9%	46,8 %
Відповідальність	Не перекладає відповідальність, завжди готовий відповідати за свої вчинки	56,2 %	59,9 %
Потреба у визначенні	Бачить світ в його різноманітті	63,7 %	72,5 %
Орієнтація на себе або інших	Орієнтований на себе в роботі, творчий процес, роздумах, в проблемних ситуаціях схильний звинувачувати себе, а не оточуючих, прагне до особистої незалежності	28,8 %	46,7 %
Здатність до емпатії	Здатний до співпереживання, соціальної чутливості, вміє формулювати вірні судження про інших	45,9 %	88,7 %
Почуття гумору	Здатний посміятися над собою, самокритичний, не прагне до переваги над іншими	33,3 %	67,1 %
Ставлення до авторитаризму	Віддає перевагу будувати спілкування на демократичному основі	39,8 %	66,7 %

Опитування студентів МНАУ (брало участь 218 студентів I курсів, 108-студентів бакалаврату і 110 – магістратури) щодо бажаних особистісних якостей викладача також показав, що реалізація двох основних функцій

викладача – виховання і освітня – вимагає від сучасного педагога таких особистісних параметрів: тактовності, емпатії, терплячості, терпимості в стосунках зі студентами та іншими викладачами, готовності приймати і підтримувати їх; розуміння індивідуальності і автономності особистості студента; уміння забезпечувати внутрішньогрупове і міжгрупове спілкування, запобігати конфліктам.

Однак за результатами цього опитування з'ясувалося, що 46% викладачів університету, на думку студентів, організують навчально-виховний процес, ґрунтуючись на демократичному стилі спілкування, 17% – на ліберальному; 38% – на авторитарному. У свою чергу було проведено анкетування викладачів (всього брало участь 43 викладача) «Критерії і показники готовності до формування толерантності у студентів» і «Індекс педагогічної толерантності» свідчать про те, що ні всі викладачі готові до формування толерантності у студентів.

Опитування також показало, що для студентів найбільш привабливими якостями викладачів є: знання предмета, культура, професіоналізм, привітність, неконфліктність. Багато із зазначених очікуваних студентами якостей викладача є характеристиками толерантної особистості.

У період загальнодержавного карантину більшість викладачів стикнулися з проблемами прояву толерантності під час організації занять у дистанційному середовищі, саме з боку студентів.

Література:

1. Психологія управління [Електронний ресурс] : метод. реком. з вивчення дисципліни та виконання практичних і самостійних робіт для здобувачів вищої освіти I курсу ступеня "Магістр" спеціальності 152 "Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка" денної форми навчання / уклад. А. Б. Веліховська. – Електрон. текст. дані. – Миколаїв : МНАУ, 2018. – 60 с. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3766>.

2. Курепін В.М. Психолого-педагогічні методи формування креативного мислення в майбутніх інженерів-педагогів / В. М. Курепін, В. С. Іваненко // Осінні наукові читання : матеріали XXIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, секція № 10. Педагогічні науки, м. Тернопіль, 27 листопада 2019 р. - Тернопіль : ГО «Наука та освіта без кордонів», 2019.

URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6416>.

3. Курепін В. М. Використання інноваційних технологій навчання – запорука підготовки висококваліфікованих спеціалістів / В. М. Курепін, Д. В. Курепін // Осінні наукові читання : матеріали XXIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, секція № 10. Педагогічні науки, м. Тернопіль, 27 листопада 2019 р. - Тернопіль : ГО «Наука та освіта без кордонів», 2019.

URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6417>.

4. Веліховська А. Б. Нові підходи до організації освітньої діяльності майбутніх інженерів з дисципліни «Психологія управління» в умовах переходу до економіки знань / А. Б. Веліховська // Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні : матеріали причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 25 - 27 квітня 2018 р. – Миколаїв : МНАУ, 2018. – С. 86-88. – Електро. текст. дані. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3894>.

***Abstract.** The notion of tolerance as a phenomenon of consciousness of higher education seekers of Mykolayiv National Agrarian University, the level of tolerance and the quality of the process of consciousness formation in the process of teaching social and humanitarian disciplines are studied.*

***Key words:** tolerance, consciousness, social and humanitarian orientation.*

ВАЛЮТНІ Ф'ЮЧЕРСИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

А.М. ВЛАСЮК,

здобувач вищої освіти факультету менеджменту МЕН 6/1,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

***Анотація.** У тезі досліджено теоретико-методологічні аспекти валютних ф'ючерсів. Розкрито сутність, сильні та слабкі сторони, його переваги порівняно зі спотовим ринком.*

***Ключові слова:** валютний ф'ючерс, хеджування, спекуляція, ф'ючерсний контракт.*

Валютний ф'ючерс - це угода між двома сторонами, в якій один з учасників зобов'язується поставити обумовлену кількість валюти (вимірюється в стандартних біржових лотах), а інша сторона, в свою чергу, дає зобов'язання цю валюту викупити. Момент купівлі - продажу валюти встановлюється на конкретну дату в майбутньому (відповідно до специфікації ф'ючерсних біржових контрактів), а ось ціна цієї угоди, визначається безпосередньо в момент її укладення [4].